

شرافت کاری

در هر کاری باید به مجموعه‌ای از اصول اخلاقی و نیز به آدابی خاص مقید بود. واقعیت آن است که حرفه و شغل نیز بدون چاشنی اخلاق راه به جایی نخواهد برد. در کار و حرفه نیز اصولی چون داشتن تقوا و تعهد، مسئولیت‌پذیری، صداقت و رعایت نظم مطرح است.

تقوا

انجام کار به شکل درست و دقیق و در هر شرایطی، حتی بدون وجود هر گونه نهاد نظارتی، یعنی شرایطی که هیچ کس نفهمد و نبیند، به نوعی از تقوا نیازمند است؛ همان نیرویی که سبب می‌شود خود را در برابر کاری که بر عهده داریم مسئول بدانیم و آن را به بهترین شکل انجام دهیم. همان «تقوای کاری» که باعث می‌شود خود را پیش از همه ملزم به پاسخگویی در قبال خداوند بدانیم و صرف‌نظر از قوانین و مقررات یا ناظر بیرونی، به انجام کارها از روی مسئولیت همت گماریم و جلب رضایت خداوند بزرگ را سرلوحه فعالیت‌های خویش قرار دهیم. آنچه بر این رفتار تأکید می‌کند، آن است که شغل و اختیارات ناشی از آن امانت است و ما امانت‌دار. این نگاه درست، همان نگاهی است که امام علی (ع) به ما آموخته است؛ آنجا که به یکی از کارگزارانش می‌فرماید: همانا کاری که بر عهده تو گذاشته شده است، طعمه‌ای برایت نیست، بلکه امانتی است برگردنت. و آن کس که تو را بدان کار گمارده، نگرهبانی امانت‌ها را بر عهده‌ات گذارده است: «إِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بَطْعَمَةٌ وَلَكِنَّهُ فِي عُنُقِكَ أَمَانَةٌ وَأَنْتَ مُسْتَرَعٍ لِمَنْ فَوْقَكَ» (نهج‌البلاغه، نامه پنجم).

مسئولیت‌پذیری

همان‌طور که می‌بینید، امام علی (ع) در این نامه ابتدا از کارگزارش می‌خواهد نگاه خود را از مسئولیت کاری تصحیح کند. زیرا این تلقی غلط، خود زمینه را برای هر گونه سوءاستفاده فراهم می‌کند. برعکس، این نگاه درست به کار است که او را وادار خواهد ساخت حق امانت را آن گونه که بایسته است به جا آورد. بکوشد از مرزهای امانت‌ورزی فراتر نرود و از خیانت‌ورزی و هر نوع سوءاستفاده دیگر در امان بماند. چنین شخصی، با چنین باوری، امروز و فردا نمی‌کند. ارباب رجوع را اذیت

نمی‌کند. با گشاده‌رویی با او برخورد می‌کند. گره‌گشاست. وقت خود را به بطالت نمی‌گذراند و ...

تعهد و تخصص

آری، اگر از زاویه‌ی درست‌تری به کار نگاه کنیم، یعنی کار و مسئولیت را امانت بدانیم، حرمت آن را پاس خواهیم داشت. بدین معنا، هر کس در هر مرتبه‌ی شغلی، باید خود را امانت‌دار بداند و براساس عهد و پیمانی که پذیرفته است، از اموال و امکانات، حقوق و حیثیت دیگران پاسداری کند. البته برای این کار وجود دو عنصر مهم نیاز است: تعهد و تخصص. تعهد و پاک‌دستی و در کنار آن مهارت و تخصص، از عناصر لازم در هر شغل و حرفه است. این هر دو در جای خود بسیار مهم و اساسی‌اند و هیچ‌کدام جای دیگری را نمی‌گیرد. آن‌ها که از سپردن مسئولیت به افراد، تنها به امانت و پاکی فرد مورد نظر تأکید دارند، به همان اندازه در اشتباهند که برای پذیرش یک مسئولیت تخصص را کافی بدانند. هر دوی این‌ها ضروری و به نوعی مکمل یکدیگرند. نباید آن دو را در تقابل با هم دید و با هم مقایسه کرد. تعهد در اخلاقیات ریشه دارد و نوعی فضیلت درونی است، و تخصص ریشه در آگاهی‌های کسب شده دارد و مهارتی بیرونی محسوب می‌شود. مقایسه‌ی این دو اساساً خطاست. گفتیم که شغل و مسئولیت کاری که بر عهده داریم، امانت است و آشکار است که برای انجام درست هر کار، جدا از تخصص و مهارت ویژه آن کار، شرط امانت‌داری آن، که امروزه از آن به تعهد تعبیر می‌شود نیز به همان اندازه لازم است که گفته‌اند: چو دزدی با چراغ آید گزیده‌تر برد کالا. از این‌رو در آموزه‌های دینی نیز به موضوع تعهد و تخصص در کار و

حکمت

همانا کاری که بر عهده تو گذاشته شده است، طعمه‌ای
برایت نیست، بلکه امانتی است برگردنت. و آن کس که
تو را بدان کار گمارده، نگرهبانی امانت‌ها را بر عهده‌ات
گذارده است.
نهج البلاغه، نامه ۵، ترجمه مرحوم دشتی (ره)

والفجر جوانانه

روز دوازدهم بهمن ۱۳۵۷ امام خمینی (ره) پس از چهارده سال
تبعید، به کشور بازگشت.

امام (ره) در حالی در ساعت ۹:۲۷ دقیقه صبح به ایران بازگشت
که صف استقبال کنندگان از وی به ۳۳ کیلومتر می‌رسید. در
ساعت یک بعد از ظهر وارد قطعه ۱۷ بهشت زهرا (س) شد که
مدفن شهدای انقلاب اسلامی بود. امام (ره) اولین سخنرانی خود را
در آنجا انجام داد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، فاصله روزهای ۱۲ بهمن (روز
ورود امام (ره) به ایران) تا ۲۲ بهمن (پیروزی انقلاب اسلامی) با
عنوان «هفته جشن‌های سالگرد انقلاب» گرامی داشته شد و هر
سال به مدت یک هفته در سراسر کشور جشن برگزار گردید. تا
اینکه در سال ۱۳۶۰ وزیر وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی پیشنهاد
کرد این ایام «دهه فجر» نامیده شود.

۲۲ بهمن، سالروز پیروزی انقلاب اسلامی

یک روز قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، مردم چندین کلانتری
را اشغال کردند و به این ترتیب تعداد زیادی اسلحه در اختیار
نیروهای انقلابی قرار گرفت. با وجود آنکه تقریباً همه مردم ایران
به انقلاب پیوسته بودند، اما هنوز ارتش ایران موضع خود را اعلام
نکرده بود. شاهپور بختیار، نخست وزیر وقت، امیدوار بود با استفاده
از همین نیرو، سرانجام نیروهای انقلابی را پشت میز مذاکره بنشانند
و امتیازهایی از آن‌ها بگیرد. فرمانداری نظامی استان تهران نیز
مقررات حکومت نظامی اعلام کرده بود. مطابق این مقررات، رفت
و آمد مردم در خیابان‌ها از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۵ بامداد ممنوع اعلام
شد. اما به فرمان امام، مردم به دستور حکومت توجهی نکردند.

در ساعت ۱۰ صبح روز ۲۲ بهمن با حضور مقامات بلند پایه ارتش
در ستاد مشترک ارتش ایران جلسه‌ای برگزار شد. این جلسه در
حالی آغاز شد که نیروهای انقلابی نمادهای حکومت پهلوی را یکی
پس از دیگری تصرف می‌کردند؛ از جمله زندان اوین، مجلس سنا
و شورای ملی، شهرستانی، ساواک، پادگان باغ‌شاه و دانشگاه افسری،
پادگان عشرت‌آباد و پادگان عباس‌آباد.

سرانجام مقامات بلند پایه ارتش بی‌طرفی خود را اعلام کردند. با
اعلام بی‌طرفی ارتش، انقلاب اسلامی ایران پیروز شد. حوالی ساعت
۱۳ نیروهای انقلابی وارد محوطه صدا و سیما شدند و خبر سقوط
حکومت پهلوی از رادیو پخش شد.

حرفه به شکل توأمان و در کنار هم توجه شده است. در قرآن کریم،
آن‌گاه که یوسف (علیه‌السلام) به عزیز مصر می‌گوید: «جعلنی علی
خزائن الارض... مخازن خواربار این سرزمین را به من بسپار»، در ادامه
می‌گوید: «انی حفیظ علیهم؛ من در این کار نگاهبانی (امین و متعهد)
و کاردان و آگاهم». می‌بینید که نه تنها از تخصص و آگاهی اش سخن
می‌گوید، بلکه از تعهد و امانت‌داری خویش نیز یاد می‌کند.

تخصص و آگاهی

پس تنها متعهد بودن کافی نیست. تخصص و آگاهی نیز لازم است و
بدون آن هیچ کاری، آن‌چنان که باید، به سامان نمی‌رسد.
پیامبر (ص) فرموده است: هر کس بدون علم به کار (مهارت و تخصص)
کاری انجام دهد، بیش از آنکه آباد کند، خراب می‌کند (الحیاء، جلد ۵:
۵۳۸). این تأکید تا جایی است که امام صادق (ع) در بیانی شگفت
می‌فرماید: از نظر من فرقی نمی‌کند که کار را به خائن واگذار کنم یا به
انسانی ناشی (و ناوارد و بدون مهارت) (همان، ص ۵۴۰).

در این تعلیم، نابود کردن و خراب کردن کار به دلیل ناآگاهی، در ردیف
خیانت در کار ذکر شده است. چرا که خراب کردن کار در دو حالت اتفاق
می‌افتد: یا از روی ناآگاهی و ناشیگری در انجام آن و یا از نبود تعهد و
نبود وجدان کار. پس هر دو وجهه کاری، یعنی تعهد و تخصص را باید با
هم داشت و هیچ کدام را فدای دیگری نباید کرد.

از این‌رو، آگاهی از دانش روز و افزایش تخصص در کنار پاک‌ی و تعهد،
از وظایف هر نیروی کار است. اگر این گونه باشد، اصلاً تعهد وی از
همان ابتدا او را از پذیرش کار و حرفه‌ای که تخصص و توان آن را ندارد،
بازمی‌دارد.